

SZÓSZÉK – ÚRASZTALA

TÖRÖK ÁRON

ŐRIZKEDJETEK - VIGYÁZZATOK*

2Pt 3, 17

Az utóbbi néhány évtized alatt - igen jól ismert körülményekből adódóan - a Romániában s itt is különösen Erdélyben élő magyar lelkészeknek komoly gondot okozott a szolgálat mikéntje formai és tartalmi szempontból egyaránt. Akit ez a gond az említett időszakban sohasem égetett, annak hivatástudatát, nép- és egyházszeretetét nyugodt lelkiismerettel megkérdőjelezhetjük, anélkül természetesen, hogy ezzel ítélkezni akarnánk felette.

Ezt a gondot nem oszlatta el a 89-es történelmi változást követő hat esztendő sem! Éppen ezért ne legyen senki előtt sem furcsa, sem meglepő ha mai beszédemre vonatkozóan is bevallom, hogy e rendkívüli alkalom szószéki szolgálatának vállalása óta sokat töprengtem és sokat vívódtam lelkileg és szellemileg egyaránt. Vívódásom középpontjában egy figyelemreméltó kérdés állt, nevezetesen az, hogy a Biblia ránkmaradt tanítására alapozva, mi legyen az én üzenetem azok számára, akik itt és most, egyházkörünknek mintegy 16 ezernyi unitárius lelkét képviselve, a múltat vizsgálják és a jövődőt kémlelik, s létfontosságú kérdésekre keresik a megnyugtató választ?!

Bibliaismeretem alapján viszonylag könnyen és hamar találtam rá a felolvasott apostoli felhívásra, mely nem hagyott nyugodni azóta sem...

"... Őrizkedjete, hogy a saját erősségeitekből ki ne essetek!"

Én tudom, hogy jó lenne, de legalábbis nem ártana röviden visszautalni azokra az őskeresztény vallási körülményekre, melyek Péter apostol különös s első hallásra tán érthetetlennek is tűnő felhívását indokoltta, szükségessé tették a maga idejében. S ha én ezt ennek ellenére mégsem vállalom, egyrészt azért van, mert véleményem szerint ez sokkal inkább a tudós papok és teológusok dolga, másrészt pedig azért, mert úgy érzem, hogy fontosabb s ennél fogva hasznosabb is lehet, ha saját mai önmagunkra vonatkoztatva tesszük fel azokat a megrendítőnek, elgondolkoztatónak is mondható kérdéseket - s meg is próbálunk válaszolni rájuk -, hogy volt-e, van-e és lesz-e nekünk itt élő magyar unitárius keresztényeknek olyan erősségünk, mely megtartott jó négy évszázadon át, aminek köszönhetően - úgy ahogy, de - ma is vagyunk, s amely

* Elhangzott 1995. augusztus 20-án az úrmösi egyházközségben tartott egyházköri közgyűlési istentiszteleten.

biztosítékot jelenthetne ebben az értelemben eljövendő századok előttünk ismeretlen történelmi útján is?

E kérdéssorra teljességében pozitív választ csak a múltra vonatkozóan adhatunk. Eszerint: legfőbb erősségünk volt a Jézus és Dávid Ferenc tanította EGY ISTEN, s az az egyszerű, és egyben merész és tiszta hit, hogy mi emberek az Ő gyermekei, munkatársai és egymásnak testvérei vagyunk. És ebből a legfőbb erősségből következtek sorra a többiek: erkölcsi tartásunk-gerincességünk; adott szavunknak írott szerződéssel egyenlő volta és értéke; munkánk végzésének, hivatásunk felelősségteljes vállalásának és betöltésének készsége. Ebből eredt az a tudat is, hogy mi egy annyiszor megpróbáltatott kis népnek és egyháznak fiai és leányai vagyunk, akiknek hatványozott mértékben fontos és szükséges egymásra figyelni, s egy emberként ott lenniük mindenütt és mindig, ahol a romok, a pusztulás helyén - anyagi vagy lelki legyen az - újjáépítést kellett végezni, új életet kellett elkezdeni! Ez az egymásra s közösségi életünkre való figyelés, a szívek és kezek "kalákarendszere" olyan erősséget jelentett a múltban, amit apáinktól, nagyapáinktól és hitelődeinktől elvitatni sohasem lehet és nem is szabad nekünk!

Bővítve egykori erősségeink körét, hadd mondjam azt is, hogy létjogosultságunkat igazoló népi és vallásos hagyományaink ápolása és továbbadása, anyanyelvünk tisztaságának féltése-őrzése-megtanítása olyan erősségünk volt szintén, ami történelmi folytonosságunkat reményteljesen biztosította, olyan időkben, melyeknek megisméltődésétől mentsen meg bennünket az Isten.

Kimondottan vallási vonatkozását tekintve kérdésünknek, hadd szóljak a mi rendhagyó, közismert keresztény erényünkről, a türelmességről, mely mindig arra indított, hogy ne a kegyetlen őszövetségi törvények szerint, de a jézusi megbocsátó szeretet jegyében és szellemében reflektáljunk a sértésekre és a bántalmakra. Akik pedig ezt az erősséget gyengéségnak mondják, ne feledjék, hogy e tekintetben is Isten a legfelsőbb ítélő Bíró!

A múltat faggatva idekíváncozik még egy hajdani erősségünk és ez a bizalom. Milyen nagy dolog volt valamikor, milyen eléggé soha nem értékelhető erőt jelentett személyes és közösségi életünkben egyaránt az a tudat, hogy Isten után egymásban is bízhatunk. Ember az emberben, apák a fiakban, magyar a magyarban, a nép a vezetőben, vezető a népben, s miért ne említeném a meglepőt is: az "Isten igájában" hivatást vállalók - lelkészek - egymásban...

Soroljam-e tovább egykori saját erősségeinket? Óh nem! Miért is tenném azt. Mert nagy dolog tudni ugyan, hogy az említettek - a meg nem említettekkel együtt - századokon át megtartottak minket, vagy hogy éppen ezek tekintetbevételével őrzött meg bennünket az élet igaz Istene, de éppen ez a tudat kötelez felszólító módon arra, hogy jöjjünk haza a mába és nézzünk önmagunkba! Vallassuk meg értelmi, érzelmi és akarati valónkat: a szívünket, lelkünket és agyunkat egyaránt, hadd tudjunk reális számvetést végezni: mi maradt meg egykori saját erősségeinkből, melyekre jövőt építhetünk, és melyek azok, amikből kétségtelenül kiestünk az utóbbi fél évszázad alatt, mert nem őrizkedtünk eléggé, vagy mert gyengéknek bizonyultunk a kiesésre kényszerítő körülményekkel szemben?! És tegyük ezt kivétel nélkül mindannyian! Egyszerű tagjai egyházközségeinknek, keblitanácsosok, bizottsági ta-

gok, gondnokok, énekvezérek és nem utolsósorban a lelkészek és köri vezetők, akikre kisebb-nagyobb nyáj pásztorlása bízott.

S ha már a pásztorlást - mint hivatást meghatározó fogalmat említettem -, a kérdés jó és helyes megértése végett visszautalok beszédem bibliai alapgondolatára, mely nem arra int, hogy keressünk valakit (szülőt, tanítót, lelkészt), aki ezt a fajta pásztorációt a nyáj egészségéért felelős módon elvégezze, de félreérthetetlenül és félremagyarázhatatlanul neked és nekem mondja: őrizkedjete! Oh, én tudom, hogy ez az önmagunkbanzés és önmagunk személyes pásztorlása nem is olyan egyszerű, nem is olyan könnyű dolog! Beismerni és vallani arról, ami rossz fényt vetíthet ránk, ami miatt a közvélemény elmarasztalhat minket, - és vállalni a következményeket - keveseknek adatott meg a jó Istentől. És mégis mondom és hirdetem néktek: ha a mostanában általunk is oly sokat hangoztatott "újjászerveződés" sürgető igénye az életünknek, akkor ezt itt kell elkezdeni! Megfontoltan, komolyan, szépen. Nem Pató Pálként, de nem is Hübele Balázsként! Mert "az életnek s a magyar életnek haj (lehet, hogy az unitárius életnek is) két kárhuzatos örök útja van. Az egyik lejtőn iramlík alá, s halálfutását mi sem köti meg. A másik pedig kötve tartaná egyenes úton is a kereket!" (Reményik Sándor.)

Tudva ezt, legyen a mai jelszavunk ez: a jézusi tanítások alapján jóraigyekvő tiszta szándékkal - Isten hívó szavára figyelmeztve - induljunk együtt az "arany középúton" előre! Nekünk, akik a vallás tekintetében is a fejlődés és tökéletesedés örök isteni törvényszerűségét valljuk, tudnunk kell, hogy a "boldogságunkat rejtve őrző titkos csúcsra" csak közös erőfeszítéssel, akarattal és áldozattal juthatunk fel ma is! A "bennünk eltemetett istenarcot" csak együtt hozhatjuk felszínre a mélyből!

Senki sem mondhatja, senki se mondja hát a mulasztási bűn terhének könnyelmű vállalásával, hogy nélküle is rendbejönnek, megoldódnak egyszer közösségi életünk oly égető, komoly kérdései. Szükségünk van ehhez az öregek bölcsességére és tanácsára; a fiatalok álomlátására; s nem kevésbé a középkorúak tettekre kész életére, hogy e hármas "szentszövetség" összemunkálása által új, Istennek tetsző, lelket nyugtató és gazdagító élet fakadjon körülöttünk és bennünk egyszer.

A holnapra vonatkozó bárminemű rosszat bárki megjósolhatja, megjövendölheti, nem kell feltétlenül prófétának lennie ehhez, hiszen népi és egyházi életünk ezektől soha nem volt mentes, következésképpen nem lesz az ezután sem. De valami szebbet, jobbat, emberibbet, teljesebbet és tökéletesebbet csak azok tudnak, és egyedül csak azoknak is van erkölcsi alapjuk és joguk hozzá, akik képmutatás és szemforgatás nélkül tudnak imádkozni; lelkiismeretesen, pontosan, szépen dolgozni s önzetlenül áldozni képesek és készek valahányszor népüknek és egyházuknak hívó szava hangzik.

Lélekben ma azokkal is vagyunk, akiknek szabadságukban áll Szent István napot ünnepelni. Valljuk, hogy a 995 esztendő keresztény magyar történelem egészének az erdélyi magyarság, s ezen belül egyházunk történelme is szerves, kiszakíthatatlan része. Ha pedig - netán - egyesek bűnnek minősítik részünkről ennek bevallását és őszinte, igaz átérzését, nem nekünk, de nekik bocsásson meg az Isten.

Befejezésül mit is mondhatnék nektek mást, Testvéreim, és mit is üzenhetnék általatok az otthonmaradottaknak egyebet, mint azt, hogy az igazsággal teljes új Ég és új Föld csodamód nem érkezik hozzánk! Azért mindannyiunknak szívből imádkozni és hivatásszerűen, rendtartó módon tenni, dolgozni kell! Hinni a jókat segítő Istenben rendületlenül-megingathatatlanul!

Hinni az ember jóra valósságában kölcsönös bizalommal és hinni még az éjszakában is, mely - Mécs László szavaival élve - hajnalokat vajúdik a világra.

Ennek az imádságos és munkás, jó irányban kiteljesedni akaró keresztény magyar unitárius életnek a buzgó szolgálatára Zakariás próféta szavaival hívlak ma benneteket: "Térjete vissza az ERŐSSÉGHEZ reménységnek foglyai." (9, 12) Ámen.

KOVÁCS ISTVÁN

MI CÉLRA VAGYUNK?

Lk 15, 18-20

A parányi embert a nagyvilágban olthatatlan vágy hajtja a fészekrakásra. Otthont teremteni, megtalálni egy szilárd pontot, honnan a világban tájékozódni lehet, ahol az ember biztonságban érzi magát. Ez a pont az otthon, ahol az ember teljesnek és boldognak érzi életét, s ahonnan kitekintve még a zavaros, ellentétektől darabokra szakított világ is egésznek és jónak tűnik.

Minden ember tudja, hogy mi az otthon; ismeri az otthontól való elszakadás fájalmát és a hazaérkezés feletti örömet. Aki ismeri az otthont, az tudja azt is: mi az idegen. És aki ismeri az idegent, az tudja igazán értékelni az otthont. Az otthon addig tart, ameddig a megértő - oltalmat és biztonságot nyújtó - szeretet köre terjed. Otthon csak ott lehetünk, ahol értékeinkből hagyni tudunk valamit. Ahol érzéseinkkel, gondolatainkkal, eszményeinkkel egyedül maradunk, ott idegenben vagyunk: otthontalan egyedül, magányosan árván. Amilyen mértékben vágyik a lélek az otthon édes oltalma, védő és segítő szeretete után, épp úgy borzong az idegentől, mert az ember arra van teremtve, hogy szeressen és szeressék. Ezért írhatta le Tamási Áron, a - Mi célra vagyunk a világon? - kérdésre válaszolva: Azért, hogy otthon legyünk benne valahol.

Akinek van otthona, bármily kicsi legyen is az az otthon, az soha sem egészen elhagyatott a százszor idegenben sem. Otthona vele van, vele megy a lelkében; szereteteinek képe és édes emlékek népesítik be a szívét, betöltve az idegenség és elhagyatottság dermesztő némaságát biztató hangjaikkal: így nincs egészen egyedül, lélekből mindig otthon van... Mégis van az életnek egy félelmes jelensége, talán a legszomorúbb sors, ami embert érhet: az, hogy valakinek volt otthona és az idegenné vált számára. A leginkább szájalomra méltó emberek közé sorolható az otthontalan, s az otthontól való elidegenedés a legfájdalmasabb jelenség a világban. Ahhoz, hogy bekövetkezzék, vala-